



محتوای آموزشی

هیدروسفالی

- هدف کلی
- اهداف رفتاری
- تعریف بیماری
- نشانه های هیدروسفالی
- علل هیدروسفالی
- تشخیص
- پیشگیری
- درمان
- نکات مهم بعد از جراحی

منابع:

- سایت Uptodate
- اصول طب داخلی هاریسون: بیماری های اعصاب
- ویراست نوزدهم-تألیف دنیل اچ لونسدن - ترجمه ی فرزاد پورقاضی

هدف کلی: فراگیران قادر به شناسایی و تشخیص این بیماری باشند.

اهداف رفتاری:

- میزان وقوع و تأثیرات اجتماعی هیدروسفالی را شرح دهد.
- عوامل خطرزا را در رابطه با بروز هیدروسفالی بشناسد.

تعریف بیماری:

آب آوردن مغز یا به عبارت دیگر زیاد شدن مایع مغزی نخاعی در قسمت‌های مختلف مغز به شکل غیر طبیعی یکی از بیماری‌های خطرناک در مغز است به طوری که به تشخیص و درمان فوری نیاز دارد.

هیدروسفالی یک واژه یونانی به معنای آب در سر است که نشان دهنده تجمع مایع مغزی-نخاعی در داخل جمجمه است. هیدروسفالی یک بیماری ناشی از افزایش حجم مایع مغزی نخاعی است که معمولاً به علت انسداد جریان مایع مغزی-نخاعی در بطن‌های مغز ایجاد می‌شود که ممکن است مادرزادی یا اکتسابی باشد.



از جمله نشانه‌ها در نوزادان عبارتند از:

- افزایش سریع حجم سر
- ثابت شدن چشم‌ها به سمت پایین
- ایجاد نقاطی نرم در سطح جمجمه
- تشنج، استفراغ، نق نق زیاد
- خواب بیش از حد
- میل کم به غذا
- حجم و قدرت کم ماهیچه

از جمله نشانه‌ها در کودکان عبارتند از:

- تغییر در ساختار صورت
- تغییر خلق و خو
- لوچ شدن چشم‌ها
- سردرد
- تأخیر در رشد
- اسپاسم عضلات
- عدم کنترل ادرار، عدم کنترل تعادل
- بزرگی غیر طبیعی سر

از جمله نشانه‌ها در بزرگسالان عبارتند از:

- سردردهای مزمن
- اختلالات روانی، کاهش حافظه
- عدم کنترل ادرار و مدفوع
- تغییر در شیوه راه رفتن

در میان بزرگسالان ۶۰ ساله و بالاتر، علائم و نشانه های هیدروسفالی شایع تر عبارتند از:

- از دست دادن کنترل مثانه یا میل مکرر به ادرار کردن
- از دست دادن حافظه
- از دست دادن مداوم مهارت های تفکر
- سختی در راه رفتن
- هماهنگی یا تعادل ضعیف

هیدروسفالی یا آب آوردن مغز هیدروسفالی به تجمع مایع درون حفره

هیدروسفالی نشان دهنده تجمع مایع مغزی-نخاعی در داخل جمجمه است.

بیماری هیدروسفالی در بزرگسالان بیشتر در نتیجه انسداد مسیر گردش مایع مغزی نخاعی ایجاد می‌شود. از جمله عواملی که ریسک هیدروسفالی در بزرگسالان را افزایش می‌دهند شامل عفونت در مغز مانند مننژیت، صدمه به سر، خونریزی از رگ های مغزی و جراحی های مغزی می باشد.

مایع مغزی نخاعی نقش بسیار مهمی را در عملکرد مغز ایفا می

از بیماری هیدروسفالی نمی‌توان پیشگیری کرد، اما شما با انجام اقدامات زیر می‌توانید خطر ابتلای کودکان و خود به این بیماری را کمتر کنید:

- مراقبت‌های دوران بارداری را حتماً به بهترین نحو انجام دهید.
 - دریافت بموقع واکسن‌ها می‌تواند به جلوگیری از بیماری و عفونت‌هایی که سبب بروز هیدروسفالی می‌شوند، کمک نماید.
 - با انجام آزمایش‌های غربالگری به طور منظم می‌توانید اطمینان حاصل کنید که بیماری‌ها و امراضی را که خطر ابتلا به هیدروسفالی را افزایش می‌دهند، در اسرع وقت درمان خواهید کرد.
 - با استفاده از تجهیزات ایمنی از قبیل کلاه ایمنی برای موتورسواری و کمربند ایمنی خودرو می‌توانید خطر مصدومیت از ناحیه سر در تصادفات را کاهش دهید.
- هیدروسفالی در بزرگسالان در نتیجه انسداد مسیر گردش مایع مغزی نخاعی می‌باشد.



نحوه تشخیص هیدروسفالی

- اگر به این که خودتان یا فرزندتان دچار هیدروسفالی است شک دارید، پزشکتان یک آزمایش بدنی برای شناسایی نشانه‌ها و علائم انجام خواهد داد. برای کودکان، پزشکان چشم‌ها که حالت گود رفته دارد، رفلکس‌های آرام، قسمت جلوی سر برجسته و دور سری که بزرگ‌تر از اندازه طبیعی باشد را چک می‌کنند.
- ام آر آی (MRI) می‌توانند برای شناسایی نشانه‌های مایع مغزی نخاعی اضافی استفاده شود.
- سی تی اسکن نیز می‌توانند برای تشخیص هیدروسفالی در کودکان و بزرگسال استفاده شوند. این اسکن‌ها می‌تواند بزرگی بطن‌های مغزی که در نتیجه مقدار زیاد مایع مغزی نخاعی اتفاق می‌افتد را نشان دهد.



روش‌های درمان هیدروسفالی

تجمع مایع در مغز با عمل جراحی درمان می‌شود. در هیدروسفالی مادرزادی و اکتسابی، نیاز است که برای کاهش فشار بر روی مغز، درمان سریع انجام شود. اگر این بیماری درمان نشود فشار بر روی مغز زیاد شده و باعث آسیب مغزی می‌شود.

- تب
- تحریک پذیری
- خواب آلودگی
- تهوع یا استفراغ
- سردرد
- مشکلات دید
- قرمزی، درد یا حساسیت پوست در طول مسیر لوله شنت
- درد شکمی زمانی که شیر شانت در شکم است
- عود هر یک از علائم اولیه هیدروسفالی

- هرنوع ترشح از محل عمل جراحی یا تورم و قرمزی در آن محل
- تشنج
- تب بالا و مداوم بیش از دو روز
- سردرد یا گردن درد شدید
- حساسیت به داروها مانند خارش و قرمزی پوست و علائم گوارشی شدید
- ایجاد ناتوانی جدید مثل ضعف در اندام ها، اختلال در دفع ادرار و مدفوع، اختلال هوشیاری، اختلال در تکلم، غیرقرینه شدن صورت و کاهش بینایی یا شنوایی
- تنگی نفس، ترشحات ریوی زیاد و درد در قفسه سینه
- تهوع و استفراغ توام با سردرد
- تورم، درد و قرمزی در پاها
- درد شدید در شکم که با لمس شکم تشدید شود
- ایجاد درد و قرمزی جدید در مسیر شنت (کبودی در مسیر شنت بعد از عمل طبیعی است و به تدریج رو به بهبود می رود)

واحد آموزش به بیمار

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی طالقانی مشهد

